

**XVII. DRŽAVNO TEKMOVANJE IZ ZNANJA MLADIH ZGODOVINARJEV
ŠOLSKO LETO 2017/18
GIMNAZIJE**

»SLOVENSKI NASELITVENI PROSTOR OD 10. DO 15. STOLETJA«

Šifra:

Doseženo število točk:

Spoštovana tekmovalka, spoštovani tekmovalec!

Testna pola, ki jo imate pred seboj, je sestavljena iz 12 nalog in vsebuje 60 točk.

Naloge pozorno preberite in jih rešite po svojih najboljših močeh.

Če se zmotite, odgovor prečrtajte in zraven napišite popravek.

Veliko uspeha pri reševanju vam želi Organizacijski odbor tekmovanja.

1)

a) V katerem stoletju se je začel proces fevdalizacije na ozemlju današnje Slovenije?
(1)

b) Navedite ime ene škofije, ki je bila med prvimi prejemniki zemljiških posesti na ozemlju današnje Slovenije. (1)

c) V katero lastniško kategorijo zemljiških gospodov sodijo škofije? (1)

d) Navedite primer gmotne koristi, do katere je bil upravičen prejemnik zemljiških posesti. (1)

2) Oglejte si sliko, preberite besedilo in odgovorite na vprašanja.



Relief iz legende o Sveti Hemi iz leta 1515

(Vir: Ilustrirana zgodovina Slovencev, ur. Marko Vidic, Ljubljana : Mladinska knjiga 1999, str. 85)

Sv. Ema ali Hema se je rodila okoli leta 973, domnevno v vasi Pilštanj na Kozjanskem. Umrla je leta 1045 v krškem benediktinskem samostanu, kjer je preživela svoja zadnja leta. Njena beatifikacija se je začela konec leta 1287, šele 5. januarja 1938 pa jo je papež Pij XI. razglasil za svetnico.

(Vir: <http://foto-zgodbe.blogspot.si/2016/12/krska-stolnica-in-samostan-sv-eme-na.html>, dostopno 27. februarja 2018)

a) Od visoko plemiških družin pri nas je bila ena najpomembnejših družin tako imenovan Hemin rod.

Od kod do kod so se razprostirale posesti Heminoga rodu in kje je bilo njihovo težišče? (2)

b) Kaj se je zgodilo s Heminim rodom? (1)

c) Zakaj se je relief s prizorom iz legende o Sv. Hemi ohranil v stolni cerkvi v Krki? (1)

d) Kakšno cerkveno-upravno spremembo je leta 1072 na Krki na Koroškem vpeljal salzburški nadškof? (1)

e) Obkrožite pravilen odgovor. (1)

Celjski grofje so bili rodbinsko povezani s Heminim rodom. DA NE

3) Oglejte si sliko, preberite besedilo in odgovorite na vprašanja.



(Vir: <http://www.sloveniatimes.com/first-festival-dedicated-to-gottschee-heritage>, dostopno 27. februarja 2018)

Do šestdesetih let štirinajstega stoletja so grofje iz zgornje Koroške, Ortenburžani, naselili kmete iz Koroške in vzhodne Tirolske na Kočevskem. Po zgodovinsko nedokazani notici škofa Tomaža Hrena naj bi šlo za 300 družin uporniških kmetov. Priseljenci so se naselili na območju, ki so ga slovensko govoreči prebivalci pred njihovim prihodom delno prometno obvladovali, gospodarsko izrabljali in redko poseljevali. Kočevjarji, ki so živeli skromno kot kmetje, gozdarji, deloma pa tudi kot krošnjariji, so ohranjali svoje narečje skozi šest stoletij. V drugi polovici devetnajstega stoletja je bilo 23000 Kočevarjev, kar je najvišje število pripadnikov te skupnosti. Zaradi revščine so se mnogi izselili.

(VIR: povzeto po geslu Kočevjarji iz Enciklopedije Slovenije)

a) V kateri fazi kolonizacije slovenskega ozemlja je na Kočevskem nastal nemški jezikovni otok? (1)

b) Kakšne vrste kolonizacija je bila kolonizacija Kočevarjev? Obkrožite pravilne odgovore. (2)

notranja kolonizacija zunanja kolonizacija
višinska kolonizacija nižinska kolonizacija
rovtarska kolonizacija prostovoljna kolonizacija
prisilna kolonizacija

c) Navedite dva ključna razloga za naselitev Kočevarjev na Kočevsko. (2)

d) V katerem jeziku so se sporazumevali Kočevjarji? (1)

e) Navedite primera dveh gospodarskih dejavnosti, s katerima so se najpogosteje ukvarjali Kočevjarji. (1)

4) Dežele na Slovenskem so bile del Svetega rimskega cesarstva. Z njim so bile povezane po svojem deželnem knezu.

a) Prva slovenska pokrajina, ki se je razvila v deželo, je bila Štajerska. Katerega leta se je Štajerska razvila v deželo? Obkrožite pravilno letnico. (1)

1180 1365 1269 1456

- b) Po čem je dežela Štajerska dobila ime in kdo so bili njeni prvi vojvode? (2)
- c) Kako imenujemo obrambni sistem, ki so ga vojvode utrdili na desnem bregu Mure? (1)

5)

- a) Dežela Kranjska se je dokončno oblikovala šele v 16. stoletju. Navedite poglobitni razlog za počasno oblikovanje dežele Kranjske. (1)

- b) Kronološko uredite razvoj Kranjske v deželo, tako da na črtice vpišite zaporedne številke. (3)

_____ Otokar II. Přemysl
_____ Spanheimi
_____ Goriški grofje
_____ Kranjska krajina
_____ Kranjska in Slovenska marka
_____ Habsburžani
_____ Formalna oblast Oglejskega patriarha

- c) Kako so na hitrost nastajanja dežele Kranjske v 15. stoletju vplivali Celjski grofje? Svoj odgovor pojasnite. (1)

6)

- a) Navedenih je več letnic, ki so izrednega pomena v zgodovini Habsburžanov. Poleg letnice zapišite, kaj pomembnega za zgodovino Habsburžanov se je takrat zgodilo. (4)

1273 –

1382 –

1460 –

1500 –

b) Pojasnite, kaj pomeni pojem *privilegium maius*. (2)

7) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.



(Vir:<http://www.delo.si/zgodbe/nedeljskobranje/slovinci-so-ziveli-kot-velika-druzina.html>, dostopno 27. februarja 2018)

- a) Prestol, ki ga kaže slika, je simboliziral vojvodsko fevdalno oblast. Kdaj je bil vojvodski prestol prvič omenjen v zgodovinskih virih? (1)
- b) Opišite, kako je bil vojvodski prestol vključen v obred ustoličevanja koroških vojvod. (2)
- c) Kdaj so prenehali opravljati obred ustoličevanja? (1)

8)

a) Najpomembnejše za vzpon družin Celjskih grofov so bile zveze rodbine z madžarskim in češkim kraljem ter rimskim cesarjem Sigismundom Luksemburškim.

a) Kakšni so bili vzgibi Sigismunda Luksemburžana pri podeljevanju privilegijev Celjskim grofom? (1)

Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.



Listina Sigismunda Luksemburškega o povzdignjenju Celjskih grofov.

(Vir: Ilustrirana zgodovina Slovencev, ur. Marko Vidic, Ljubljana : Mladinska knjiga 1999, str. 99)

b) Navedite dva privilegija, ki so ju leta 1436 dobili Celjski grofi. (2)

c) Navedite dva razloga, zaradi katerih so se Habsburžani čutili izzvane in so proti Celjanom sprožili fajdo. (2)

d) Kako se je za eno in kako za drugo družino končala fajda med Celjskimi grofi in Habsburžani? (2)

9) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.



(Vir: Hozjan Andrej, Potočnik Dragan Zgodovina 2: učbenik za 2. letnik gimnazije, Ljubljana : DZS, 2003, str. 118)

a) Poimenujte primer kiparske stvaritve, ki jo kaže slika, in cerkev, v kateri stoji. (2)

b) Določite umetnostnozgodovinski slog, v katerem je kiparska stvaritev, ki jo kaže slika nastala. (1)

c) Kdo so bili naročniki tega umetniškega dela? (1)

10) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.



Kmečka opravila v posameznih mesecih leta

(Vir: Štih P., Slovenska zgodovina: od prazgodovinskih kultur do začetka 21. stoletja, Modrijan: Ljubljana, 2016, str. 170)

a) Zapišite dve spremembi, ki sta se v 13. stoletju pojavile v življenju kmeta. (2)

b) Pojasnite, kako je vključevanje podeželja v trgovino v 13. in 14. st. vplivalo na odnos fevdalca do podložnika. (1)

11) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.



(Vir: www.ptuj.si, dostopno 28. februarja 2018)

a) Kdaj je bil Ptuj v zgodovinskih virih omenjen kot mesto? (1)

b) Navedite, ob kateri trgovski poti je nastalo mesto Ptuj. (1)

c) Po čemu je bil Ptuj kot srednjeveško mesto podoben primorskim mestom? Navedite eno podobnost. (1)

d) Navedite eno podobnost in eno razliko med mestom in trgov. (2)

12)

Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.



(Vir: <http://www.sticna.eu/obiski/postavitev-v-prostor-in-cas/>, dostopno 28. februarja 2018)

a) Slika prikazuje samostan v Stični. V katerem stoletju je bil samostan, ki ga kaže slika, ustanovljen? Navedite tudi, kako se imenuje red menihov, ki ga je ustanovil? (2)

b) Poimenujte rokopis bogoslužnih tekstov v slovenskem jeziku, ki je nastal v samostanu v 15. stoletju. (1)

c) Navedite dve značilnosti reda menihov, ki je ustanovil samostan v Stični. (2)